Falusi élet

A termelőszövetkezeti üzemszervezés gyakorlati kézikönyve

A termelőszövetkezeti üzemszervezés gyakorlati kézikönyve jól kezelhető formában, tömören, minden elvont fejtegetés nélkül, de elméletileg is megalapozottan nyújtja a termelőszövetkezeti üzemszervezés gyakorlati tudnivalóit.

A Magyar Tudományos Akadémia Mezőgazdasági Ökonómiai és Üzemszervezési Bizottsága vezetésével a kézikönyv összeállításán az elméletet és gyakorlatot jól ismerő szakemberek széles köre működött közre. A könyvet Erdei Ferenc akadémikus szerkesztette.

A könyv öt részben foglalja össze a legfontosabb ismereteket. Az első rész a közös gazdálkodás megszervezésével és a nagyüzemi termelés kialakításával foglalkozik.

A második rész az egyes üzemágak megszervezését, nevezetesen a szántóföldi növények, kertészet, szálastakarmányok, az állattenyésztés és egyéb üzemágak kérdéseit ismerteti.

A harmadik rész az üzemvezetés, munkaszervezet és jövedelemelosztás korszerű ismereteit tárgyalja, ezen belül ismertetésre kerül a termelőszövetkezet irányítása és üzemvezetése, az üzemi és munkaszervezet, jövedelemelosztás és jövedelemrészesedés, valamint a munkavédelem témaköre.

A könyv negyedik része gyakorlati emberek számára jól használható formában és érthetően ismerteti a számvitel, pénz- és hitelgazdálkodás és a zárszámadással kapcsolatos kérdéseket.

Az ötödik rész a termelőszövetkezeti gazdálkodás tervezésének témaköréből a gazdálkodás mutatóit, a gazdálkodás elemzését, a tervezés rendszerét, valamint az éves tervezést tárgyalja.

A könyv gyakorlati használhatóságát fokozza, hogy minden egyes fejezete és alfejezete útmutatóul használható egy-egy üzemszervezési témakörben. A kézikönyv utolsó részeként a szerzők összeállították a gyakorlatban előforduló szakkifejezések magyarázatát is.

Üsző kihelyezés a háztáji gazdaságokba

A tavalyi évhez hasonlóan lehetőség van arra, hogy azok a termelőszövetkezeti tagok, akiknek a háztáji gazdaságában nincs szarvasmarha, kedvezményes feltételek mellett hozzájussanak. A megyei tanács és a Tenyészállatforgalmi Vállalat vemhes, vagy szűz üszőket helyez ki az ilyen tagokhoz, kívánság szerint. Az üszőkért az átvételkor nem kell fizetni. A fizetés nagyon kedvezményes módon a szaporulatból történik. A szaporulatból felnevelés után súly szerint kell törleszteni — az esetleges súlykülönbséget is akkor kell kifizetni.

Új tervek a balatonkenesei Balaton Termelőszövetkezetnél

A Balatonkenesei Balaton Termelőszövetkezet elnöke jelenleg iskolán van, de a szövetkezetben távolléte alatt is pezsgő élet folyik. A munkák irányítását most Gáspár Lajos — termelőszövetkezeti elnökhelyettes — viszi tovább. A szövetkezet 2358 holdon gazdálkodik.

Gáspár Lajos a tavalyi év eredményeiből mond egyet s mást. Elkészült a 20 férőhelyes sertésfiaztató, a 250 férőhelyes süldőszállás, valamint 120 sertés részére a szerfás sertéshizlalda. A sertésállományuk közel 600 darab. Az állatállomány jó jövedelmet biztosít a termelőszövetkezetnek. 52 darab tehenük van. A 27 darab hízómarha, a 44 darab üsző és a 37 darab tinó nevelése eredményesen mutatkozik meg a tagok jövedelmén.

Az új tervekről is beszél. A meglevő 12 katasztrális hold gyümölcsöst, 5 katasztrális hold őszibarack és 5 katasztrális hold kajszi telepítéssel fogjuk növelni — mondotta. — A 23 katasztrális hold szőlőhöz pedig újabb 10 katasztrális holdat telepítünk. Ebből 4 katasztrális hold borszőlő és 6 katasztrális hold csemegeszőlő. Az úgynevezett Máma-pusztán 40 katasztrális hold területen legelő lesz s rajta diófák. A legelőn juhokat tartunk. A 420 darab juhhoz őszre 150 darab anyát vásárolunk.

További tervünk a baromfiállomány fejlesztése. A Berekvölgyben 2000 férőhelyes csibenevelőt és 500 férőhelyes tyúkólat építenek.

Lelkes Lászlóné főkönyvelő a termelőszövetkezet anyagi helyzetéről, a munkaegység értékéről mondott el egy-két dolgot. A termelőszövetkezet tiszta vagyona az 1959. évi 185 231 forintról 1960-ban 1 330 811 forintra emelkedett. A tervidőszak alatt saját erőből 437 106 forint értékű beruházást végeztek el.

Nem végleges adatok szerint több, mint 23 forint lesz egy munkaegység értéke. A fogatosok 4—500, az állattenyésztők 500, a gyalog munkaerők 3—400 munkaegységet teljesítettek általában. Tóth Lajos állattenyésztő 775, Sáfár Gizella fejőnő 477, és Papp Sándor fogatos 674 munkaegységet teljesített.

Szentgyörgyvári Vendel

A második év még jobb lett Zalaváron

Két év alatt országos hírnevet szerzett magának a zalavári Új Idők Termelőszövetkezet. Az első évben az országos árutermelési versenyben a tíz legjobb között volt. A második évben is kimagaslóan túlteljesítette árutermelési tervét, így 187,3 százalékos teljesítménnyel büszkélkedhet. Emellett óriási fejlődést ért el a termelőszövetkezet gazdaságilag. A munkaegység-érték 5 forint 17 fillérrel magasabb, mint tavaly volt.

Milliós beruházást hajtottak végre. Összes beruházásuk négymillió forintra tehető, ebből egymilliónyolcszázezer forint saját beruházás volt. Így most már a szövetkezetnek a tiszta vagyona több, mint kétmillió forint.

A tagok megélhetése is biztosított. Sülczer Jóssef tízezrekben számolhatja a jövedelmét. A család évi jövedelme 69 ezer 187 forint. Ebből tízezer forintot nyomban a takarékpénztárban helyezett el.

Sülczer József példája nem egyedülálló a zalavári Új Idők Termelőszövetkezetben, mert sokan értek el hozzájuk hasonló eredményeket.

A hetyefőiek beszédes listája

Az emberek egymásnak adták a kilincset a hetyefői Búzakalász Termelőszövetkezetben. Kíváncsi arccal jöttek be, és mosolygós arccal távoztak. Akik jöttek, kíváncsiak voltak, mi is van a listán a számukra, akik elmentek, tele erszénnyel csukták be maguk mögött az ajtót. Ilyen volt a külső képe a hetyefői termelőszövetkezet pénzosztó napjának.

A kíváncsiságnak mi is áldozatai lettünk. De a könyvelő felvilágosított bennünket. 158 ezer forint került kiosztásra, plusz még 44 ezer forint földjáradékra; ez bizony szép összeg.

A listát nézegettük. Nevek, számok tömkelege van sorba szedve. A könyvelő könnyen eligazodik rajta. Külön rubrikában a teljesített munkaegységek száma. Hogy mennyi? A végösszeget nem jegyeztük fel. De egy-két tagét felírtuk. Bujtó Lajos 710 munkaegység, a könyvelő megjegyezte, hogy Bujtó tehenész, a felesége meg a lányai is segítettek neki. Varga Ferenc 787 munkaegységet teljesített. Hárman dolgoztak érte. Kevés az olyan név, amelynél százon aluli munkaegység teljesítés lenne. Olyan ember meg csupán kettő akadt, akinek tizen alul van munkaegysége.

A pénzrubrikában ötezer, hétezer, nem ritka a tízezer forint kifizetés sem.

— Ezt most csak zárszámadáskor kapták — figyelmeztet bennünket a könyvelő. — Különben egy munkaegység értékünk 34 forint 24 fillér.

Akárhogy veszszük is, járási viszonylatban a legjobban osztó szövetkezetek közé sorolhatjuk a hetyefői Búzakalászt. Eredményük értékét emeli még, hogy fiatal szövetkezet, a második évet zárták ilyen eredményesen.

Józsa Mária

Mivel permetezzük a fákat nyugalmi állapotban?

A gyümölcsfák rügyfakadás előtti — nyugalmi állapotban történő permetezésének nagy fontossága van. Több veszélyes kártevő elleni eredményes védekezés alapja a rügyfakadás előtti permetezések szakszerű elvégzése. *A nyugalmi állapotban megvan a lehetőség arra, hogy a permetlevet eljuttassuk a korona legrejtettebb részeibe is, olyan helyekre, ahova lombos állapotban történő permetezéskor nem juthat permetlé.* Ugyanakkor ebben az időszakban olyan jóhatású növényvédőszereket is használhatunk (sárgameréget, gyümölcsfaolaj), amelyeket perzselési veszély miatt lombos állapotban nem használhatnánk.

A rügyfakadás előtti permetezéseket elvégezhetjük, mihelyt az időjárás erre lehetőséget nyújt. Fagymentes február végi napokon szélcsendes időben már megkezdhetjük e munkákat. Permetezés előtt azonban feltétlenül végezzük el a szükséges fatisztogatást. *A nyugalmi állapotban történő permetezéseket mindig áztatásszerűen végezzük, tehát úgy, hogy a permetlé a gyümölcsfa minden részét érje és alaposan nedvesítse át.*

Gyümölcsöseinkben változatlanul egyik legsúlyosabb kártevő, a kaliforniai pajzstetű ellen is nyugalmi állapotban tudunk legeredményesebben védekezni. A pajzstetű elleni, nyugalmi állapotban történő permetezésekhez több növényvédőszert ajánlhatunk. Erősen pajzstetves gyümölcsfáknál 5 százalékos (100 liter vízhez 5 kg gyümölcsfaolaj), csonthéjasoknál (szilva, ringlófáknál) 4 százalékos töménységű gyümölcsfaolajos permetlevet használjunk. Gyümölcsfaolaj rendszeres, évenkénti használata mellett a fák olajúntságot kaphatnak, ezért ajánlatos háromévenként használni. *Nagyon kell ügyelni a permetlé helyes elkészítésére.* A gyümölcsfaolajos permetlé elkészítése a következőképpen történik: 100 liter permetléhez 5 kg gyümölcsfaolajat mérünk tiszta keverőedénybe. Ezután félliterenként, majd literenként folytonos keverés mellett öt liter vizet adunk a gyümölcsfaolajhoz. A további 90 liter vizet 5—10 literenként adagolva, állandó keverés mellett, öntsük a törzsoldathoz. *Sohasem szabad a vizre rátenni a gyümölcsfaolajat, mert így nem lehet alaposan elkeverni és nem kapunk jó permetlevet.* A permetlé készítéséhez mindig lágy vizet használjunk. Ha csak kemény víz áll rendelkezésünkre, úgy hl-ként 5—10 dkg mosószódával lágyítsuk a vizet. Arra is ügyeljünk, hogy a víz hőfoka legalább + 5—8 C fok legyen, mert ennél hidegebb vízben az olaj nem jól oldódik.

Gyenge, vagy közepes pajzstetű fertőzés esetén, valamint ha az elmúlt évben gyümölcsfaolajjal permeteztünk, Flóristella kénporból készült, téli hígítású mészkénlevel is védekezhetünk. A téli hígítású mészkénlevel a pajzstetű ellen is védekezhetünk. Ahol nem áll rendelkezésre a mészkénlé-főzéshez szükséges felszerelés, továbbá kisebb háztáji gyümölcsösökben téli hígítású mészkénlé helyett használhatunk gyárilag készített szilárd mészkénlét, Neopolt. A Neopolból rügyfakadás előtti permetezéseknél 100 liter vízhez 5 kg-ot kell adni. *A kéntartalmú szerek használatának különösen nagy jelentősége van, egyes olaj iránt érzékeny fák permetezésénél — pl. őszibaracknál —, mert ezek a gyümölcsfák még nyugalmi állapotban sem birják az olajos permetezőszereket.*

A pajzstetű ellen jó eredménynyel lehet használni a Novendát (sárgameréget) is. A Novendából 1,5—2 százalékos permetlevet kell használni. A novendás permetezésnek nagy előnye, hogy egyúttal a bimbólikasztó bogár és a sodrómolyok ellen is védekezünk. Mivel a Novendának gombaölő hatása is van, novendás permetezés esetén gombabetegség ellen rügyfakadás előtt bordóilével permetezni nem szükséges.

Varasodás és egyéb gombabetegségek ellen rügyfakadáskor 1 százalékos bordóilével permetezünk. A bordóilé helyett használhatunk NDRB pasztát, melyből 0,4 százalékos permetlevet kell alkalmazni, valamint Vitigránt permetezőszert is. Vitigránból 0,5 százalékos permetlét kell használni nyugalmi állapotban történő permetezéseknél. *E két új gombaölőszer alkalmazásának nagy előnye, hogy közömbösítésükhöz mész nem szükséges és a permetlé elkészítése egyszerű és gyorsan történik.* Alkalmazásuk a rézgálicból készült bordóilehez viszonyítva, gazdaságosabb is. Almafaliszthartmat ellen a téli hígítású mészkénlébe hatásfokozás céljából hl-ként 50 dkg, melegvízben előzetesen feloldott vasgálicot keverünk.

KÖKÉNY BERTALAN

A fák nyesése

MEGYÉNKBEN évente több tízezer suhangot, sorfát ültetnek el a legkülönbözőbb területeken a fásítási időben. Sokan az ültetéssel a fásítási munkát befejezettnek tekintik, holott ez igen téves felfogás. Az ültetés maga csak félmunkát jelent. Mint-hogy a fa élő szervezet, annak további sorsáról a jó gazda módján gondoskodni kell. Gyakorlati példák igazolják, hogy az ültetési munka után a kiültetett fákkal kevésbé, vagy egyáltalán nem törődnek már, mondván, a fa úgyis magától nő, tehát semmi dolgunk vele.

Fás kultúráink ápolásának egyik fontos mozzanata a fák nyesése. A fák kedvező törzs- és koronafejlődésének útjában álló ágakat, hajtásokat nyeséssel távolítják el. Nyeséssel alakítják ki a fák törzsét olyanra, hogy abból minél értékesebb ipari fát termelhessünk. Láthatunk példákat, amikor a fa nyesését nem a fa előnyére, hanem éppen annak kárára végzik. Ilyen esetekben a legszebb reménnyel biztató fásításainkat is tönkre lehet tenni.

SZOKÁS AZ, hogy nyeséskor szinte levagdossák az összes ágakat, és csak hírmondónak hagynak meg néhányat a fa koronájában. Erre a helytelen és durva beavatkozásra lombfáink az alvó rügyek tömeges kihajtásával válaszolnak. Számos ilyen „fattyúhajtásokkal" teli fát láthatunk. És ezeket az ágakat, hajtásokat újból és újból, ismételten levágják. Az így nyesett fának úgyszólván semmi gazdasági értéke nincsen, sőt esztétikailag is kellemetlen benyomást kelt. Az agyonnyesett fától csak pillanatnyi hasznot kapunk, viszont elveszítjük az értékes ipari fát szolgáltató törzset. A túlzott nyesés viszont állandó alkalmat ad a fertőzés lehetőségére és a fa bélkorhadttá válik és ki kell vágni.

Szabályként kell elfogadnunk, hogy a fákat nem szabad egyszerre túlzottan felnyesni. Egy-egy alkalommal csak annyi ágat nyessünk, amennyinek helyét a fa a tenyészidő alatt be tudja nőni. Az évenkénti nyesés csak néhány köteg vékony rőzsét ad, de mennyivel több tüzelőszer kerül ki a többéves gallyakból. Az évente nyesett fatörzs alig vastagszik. Ha folytonosan nyessük a fát, vagyis állandóan megfosztjuk a lombkoronájától, ebben az esetben nem várhatunk vastagsági gyarapodást, mert az asszimiláló szervétől, a levéltől fosztjuk meg, és ennek hiányában nem „hízik" a fa.

A GYORSANNÖVŐ AKÁC, nyárféléket első ízben 3—4 éves korban, a lassan növő tölgy, szil és hársféléket viszont 5—6 éves korukban kezdjük nyesni. Első ízben a nyesés ne terjedjen a fa magasságának egyharmadán felül. A nyesést általában 3—4 évenként kell megismételni. Fontos az, hogy csak akkor nyessünk, amikor már az előző nyesés sebei beforrtak. A nyesést célszerű rügyfakadás előtt, tehát kora tavasszal elvégezni, mert ebben az esetben marad a seb a legrövidebb ideig szabadon, és még ez évben beheged. Középkorú fát a magasságának feléig, és az idősebb fát a kétharmadáig nyeshetjük fokozatosan, 1 m-es szakaszokban, alulról felfelé. Ha e szabályokat betartjuk, joggal remélhetünk fatömeggyarapodást, mert kiméljük a lombkoronát.

Fontos még a nyesés eszköze is. Nyesésnél két szerszámot használjunk, mégpedig az aprótogú, kicsi kézifűrészt és a nyesőollót. A balta ellensége a fának. Baltával nehéz dolgozni és használatánál ágcsonkok maradnak, és a kéreg állandó sérülésnek van kitéve. Balta helyett használjunk fűrészt, mert könnyebben kezelhető, és nem ejtünk felesleges sebet a fatörzsön, és így minimumra korlátozzuk a fertőzés veszélyét. Fűrészeléskor mindig először alulról fűrészeljük be az ágat, és utána felülről, mert ha felülről kezdjük a fűrészelést, úgy a leeső gally lenyúzza és megsérti a kérget.

AZ ÁGAKAT mindig szorosan a kéreg mellett, sima vágószappal kell levágni. Csonkok, ágcsapok ne maradjanak a törzsön. A fertőzés megakadályozására és csökkentésére ajánlatos a sebet fakátránnyal bekenni. A nyesendő ágak vastagságára vonatkozóan szabály, hgy 5—6 cm-nél vstagabb ágakat már ne nyessünk. Gyakorlati példák igazolják, hogy ennél vastagabb ágakat is levágnak, holott ez igen durva hiba. A vékony ágak nyesését nyesőollóval végezzük, gondosan és óvatosan. Célszerű, ha a fák nyesésének idejéről feljegyzések készülnek, és így pontosan meg tudjuk állapítani a következő nyesés idejét.

Csötönyi József